

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/70/2023
Identifikačné číslo spisu:	8811208092
Dátum vydania rozhodnutia:	28.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8811208092.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Slovenskej republiky konajúcej prostredníctvom Centra poradenstva a prevencie, Vranov nad Topľou, Bernolákova 92, IČO: 37 945 114, zastúpeného advokátom JUDr. Stanislavom Kandalom, Vranov nad Topľou, Budovateľská 1288, proti žalovaným 1/ Cirkevná spojená škola, Školská 650, Vranov nad Topľou, IČO: 17 151 627, zastúpená obchodnou spoločnosťou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA - JUDr. STANISLAV KAŠČÁK, s.r.o., Vranov nad Topľou, Ulica 1. mája 1246, IČO: 47 245 034, 2/ Mesto Vranov nad Topľou, Dr. C. Daxnera 87/1, Vranov nad Topľou, IČO: 00 332 933 zastúpené advokátom JUDr. Ing. Michalom Plentom, Vranov nad Topľou, Sídliisko Okulka 19/42, o zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva, vypratanie nehnuteľnosti a neplatnosť nájomnej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Vranov nad Topľou pod sp. zn. 5C/218/2011, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 10. januára 2023 sp. zn. 3Co/51/2022, takto

rozhodol:

Dovolenie odmieta.

Žalovaný 2/ má nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Vranov nad Topľou (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) uznesením zo 16. júna 2022 č. k. 5C/218/2011-321 zastavil konanie (výrok I.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok II.)

1.1 V odôvodnení uznesenia uviedol, že žalobkyňa sa upravenou žalobou domáhala vydania rozhodnutia, ktorým sa žalovaným uloží povinnosť zdržať sa zásahov do výkonu vlastníckeho práva žalobkyne k nehnuteľnosti, zapísanej na LV č. XXXX, k. ú. B. K. I. ako stavba so súp. č. XX - škola, postavená na pozemku, parc. č. XXXX/XX, túto nehnuteľnosť vypratať, zároveň sa domáhala určenia, že nájomná zmluva, uzatvorená medzi prenajímateľom, žalovaným 2/ a nájomcom, žalovaným 1/ o nájme spoluvlastníckeho podielu prenajímateľa, a to v rozsahu 1/2 nebytového priestoru, nachádzajúceho sa v budove so súp. č. XX je neplatná. Uznesením zo dňa 31. januára 2019, č.k. 5C/218/2011-268 bolo predmetné konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného na súde prvej inštancie pod

sp. zn. 11C/27/2018. V uvedenom konaní sa riešila otázka úpravy hospodárenia so spoločnou vecou, pričom výsledkom tohto konania bolo rozhodnutie, ktorým sa určilo, že žalovaný 2/ je oprávnený užívať jednotlivé miestnosti a je oprávnený uzatvoriť so žalovaným 1/ nájomnú zmluvu na dobu neurčitú na jednotlivé miestnosti v stavbe so súp. č. XX, postavenej na pozemku, parc. č. XXXX/XXX, ktoré nehnuteľnosti sú zapísané na LV č. XXXX, k. ú. B. K. I.. Po tom, čo odpadol dôvod na prerušenie konania, súd začal vo veci konať a žalobca podaním zo dňa 23. mája 2022 súdu oznámil, že berie žalobu voči obom žalovaným v celom rozsahu späť a žiada konanie zastaviť. Dôvodom späťvzatia žalobného návrhu bolo uzavretie nájomnej zmluvy medzi žalovanými 1/ a 2/. Žalovaný 1/ so späťvzatím žaloby súhlasil, nežiadal priznať trovy konania, žalovaný 2/ so späťvzatím žaloby súhlasil a žiadal priznať trovy konania z dôvodu procesného zavinenia zastavenia konania a z dôvodu nedôvodnej žaloby, ako aj nedostatku procesnej legitimácie v konaní.

1.2. V súvislosti s trovami konania súd prvej inštancie uviedol, že k späťvzatiu žaloby došlo v dôsledku sporu vo veci 11C/27/2018, ktorého výsledkom bolo rozhodnutie, že žalovaný 2/ ako podielový spoluvlastník nehnuteľnosti môže prenajať svoju polovicu nehnuteľnosti žalovanému 1/ v súlade so zákonom. Nájomná zmluva bola zákonným postupom schválená mestským zastupiteľstvom, pričom žalobkyňa a žalovaný 2/ ako podieloví spoluvlastníci sa niekoľko rokov nevedeli dohodnúť na hospodárení so spoločnou vecou. Uzavrel, že vzhľadom na výsledok sporu, dĺžku a priebeh súdneho konania, ktoré skončilo zastavením konania, po uzavretí nájomnej zmluvy a po výsledku konania vo veci 11C/27/2018, nemožno žiadnej zo strán pričítať procesné zavinenie zastavenia konania. Navyše v okolnostiach prípadu vzhliadol existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pre ktoré žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania. Dôvody hodné osobitného zreteľa súd prvej inštancie videl v správaní strán sporu, v okolnostiach celého prípadu a v tom, že priznanie náhrady trov konania žalovaným by medzi strany sporu prinieslo ďalšie vážne narušenie už aj tak zlých vzťahov, ktoré sa týkajú užívania spoločnej nehnuteľnosti a ktoré vyvrcholili práve podaním niekoľkých žalôb na súde. V danom spore bola situácia komplikovaná aj tým, že žalobkyňa a žalovaný 2/ ako podieloví spoluvlastníci budovy, každý v podiele 1/2, sa nevedeli dohodnúť na užívaní a hospodárení so spoločnou vecou. Nepriznanie náhrady trov konania stranám sporu podľa § 257 CSP sa súdu prvej inštancie nejaví ako neprímeraná tvrdosť, nakoľko všetky strany sporu sú právnické osoby. Žalobkyňa je štátna rozpočtová organizácia, žalovaný 1/ je cirkevná škola, ktorá zabezpečuje vyučovací proces pre žiakov a žalovaný 2/ je mesto. Zmierlivý výsledok tohto niekoľko rokov trvajúceho konania je v prospech všetkých strán, nakoľko medzi nimi bola a aj je dlhodobá, desaťročie trvajúca napätá situácia ohľadom hospodárenia so spoločnou nehnuteľnosťou, ktorá by v prípade priznania trov konania mohla spory medzi stranami ešte viac vyostriť.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného 2/ uznesením z 10. januára 2023 sp. zn. 3Co/51/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku II. o trovách konania medzi žalobkyňou a žalovaným 2/ zmenil tak, že žalovanému 2/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením. Zároveň žalovanému 2/ priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške tejto náhrady bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

2.1. V súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 257 CSP odvolací súd uviedol, že jeho účelom je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného absolútného práva. Predmetné ustanovenie však nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnej strane konania; vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomeroch všetkých strán konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. Významnými z hľadiska aplikácie § 257 CSP sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj strán v priebehu konania a pod. Zákon explicitne nevypočítava, ktoré okolnosti sú relevantné do takej miery, že môžu predstavovať dôvod na nepriznanie náhrady trov konania. Judikatúra považuje za nepostačujúci na aplikáciu § 257 CSP len všeobecný záver hodnotiaci dopad rozhodnutia o určitom

druhu nároku (porov. R 34/1982, R 23/1989).

2.2. Súd prvej inštancie vzhliadol dôvody hodné osobitného zreteľa jednak v samotnej dĺžke súdneho sporu, ktorého výsledok závisel od výsledku konania vedeného na súde pod sp. zn. 11C/27/2018, charakteru strán v konaní a okolnostiach prípadu, t.j. uzavretie nájomnej zmluvy medzi žalovanými. Podľa názoru súdu prvej inštancie práve v dôsledku priznania náhrady trov konania by mohlo dôjsť medzi stranami sporu k ďalšiemu vážnemu narušeniu už aj tak zlých vzťahov, ktoré sa týkajú užívania spoločnej nehnuteľnosti a ktoré by vyvrcholili podaním niekoľkých žalôb na súde. Odvolací súd sa však s uvedeným záverom súdu prvej inštancie nestotožnil z dôvodu, že k aplikácii § 257 CSP by malo dochádzať len vo výnimočných prípadoch, s potrebou náležitého odôvodnenia, pričom je potrebné posudzovať viaceré skutočnosti a okolnosti na oboch sporových stranách, rovnako aj dopad takéhoto rozhodnutia na majetkové pomery oprávnenej sporovej strany. Odvolací súd mal za to, že súdom prvej inštancie prezentované dôvody hodné osobitného zreteľa nenapĺňajú cieľ ustanovenia § 257 CSP a neposkytujú dostatočný základ a dôvod pre aplikáciu tohto výnimočného ustanovenia na predmetný prípad. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie pri aplikácii § 257 CSP vychádzal len z tvrdení žalobkyne, ktorými odôvodňovala späťvzatie žaloby, pričom pri samotnom posúdení nároku na náhradu trov konania poukázal na výsledok sporu 11C/27/2018 s tým, že žalovaný 2/ ako podielový spoluvlastník nehnuteľnosti, v konaní môže prenajať svoju polovicu budovy žalovanému 1/ v súlade so zákonom. Na strane druhej súd nijako nezohľadnil skutočnosti na strane žalovaného 2/, ani okolnosti, ktoré žalobkyňu viedli k podaniu žaloby voči žalovanému 2/. Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že v predmetnom prípade neboli splnené podmienky na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP a súd prvej inštancie tak rozhodol nesprávne, keď žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal. Na základe uvedeného odvolací súd dospel k záveru, že na predmetný prípad bolo potrebné aplikovať zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP). Keďže žalobkyňa vzala žalobu v celom rozsahu späť, pričom nemožno konštatovať, že by k späťvzatiu žaloby došlo v dôsledku správania žalovaného, za zastavenie konania je procesne zodpovedná žalobkyňa. Procesne plne úspešným bol preto v tomto prípade žalovaný, ktorému tak vznikol voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 %.

2.3. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému 2/ v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnej žalobkyni v plnom rozsahu. Odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 CSP.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila ustanovením § 420 písm. f) CSP, namietajúc arbitrárnosť, nepreskúmateľnosť a prekvapivosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Odvolací súd dospel k záveru, že nemožno konštatovať, že by k späťvzatiu žaloby došlo v dôsledku správania žalovaného. Podľa názoru dovolateľky však vlastná úvaha odvolacieho súdu je strohá a nie je preskúmateľná, ako odvolací súd dospel k uvedenému názoru, keď v priebehu konania pred súdom prvej inštancie bol preukázaný opak. Žaloba bola podaná práve v dôsledku správania žalovaného 2/, čo si napokon v konaní o ochranu vlastníckeho práva žalovaný 2/ uvedomil a následne podal samostatnú žalobu o úpravu hospodárenia so spoločnou vecou, podľa výsledku ktorej získal oprávnenie uzatvoriť so žalovaným 1/ novú nájomnú zmluvu až dňa 30. novembra 2021. Až do času, kým žalovaný 2/ nezískal súhlas súdu s uzatvorením nájomnej zmluvy, ktorej obsahom je nadužívanie priestoru v neprospech dovolateľky, bola žaloba podaná dôvodne. Podľa názoru dovolateľky je konštatovanie odvolacieho súdu, že žalovaný 2/ späťvzatie žaloby nezavinil, arbitrárne a prekvapivé. Odvolací súd postupoval formalisticky, keď nehodnotil materiálne hľadisko podanej žaloby dovolateľky. Ďalej dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým porušil ustanovenie § 382 CSP. Kým prvoinštančný súd rozhodol o trovách konania podľa moderačného oprávnenia v súlade s § 257 CSP a náhradu trov konania nepriznal žiadnej sporovej strane, odvolací súd mal za to, že má použiť ustanovenie § 255 CSP a trovy priznať podľa zásady úspechu vo veci. Podľa dovolateľky však odvolací súd pochybil, keď v rozpore s ustanovením § 382 CSP žalobkyňu nevyzval na vyjadrenie sa k možnému použitiu ustanovenia § 255 CSP. Podľa názoru žalobkyne odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí nastolil nepomer medzi zvýhodnením žalovaného 2/ a dovolateľky. Odvolací súd bol povinný pri riešení vzťahu týchto spoluvlastníkov hľadať spravodlivú rovnováhu aj s ohľadom na to, že v konaní o hospodárení so spoločnou vecou nemala žiadna z totožných sporových strán nárok na náhradu trov

konania. Vzhľadom na späťvzatie žaloby mal odvolací súd odôvodniť materiálny prístup k zavineniu na zastavení konania. Odvolací súd však rozhodol len formálne, porovnaním žalobnej žiadosti a výsledku sporu v zastavenom konaní a so správaním žalovaného 2/ sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevysporiadal. Dovolateľka má za to, že nie je možné preskúmať dôvody, prečo odvolací súd uzatvorenie novej nájomnej zmluvy žalovaným 2/ nepovažoval za zavinenie tohto žalovaného na zastavení konania, preto rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za arbitrárne. Na základe uvedeného dovolateľka navrhuje dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Dovolateľka zároveň žiada priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému 2/ v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu rozporoval procesnú prípustnosť podaného dovolania, nakoľko smeruje proti výroku o trovách konania a navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietol. Zároveň uviedol, že si nárok na náhradu trov dovolacieho konania neuplatňuje.

5. Žalovaný 2/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie, arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, a tiež nesprávny procesný postup odvolacieho súdu spočívajúci v porušení ustanovenia § 382 CSP, v dôsledku ktorého považuje napadnuté uznesenie za prekvapivé.

9. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10. Ústavný súd už v uznesení zo 17. septembra 2019 č. k. I. ÚS 387/2019-26 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí, „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už

zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“. Ústavný súd z týchto záverov vychádzal aj v ďalších svojich rozhodnutiach (por. napr. nález I. ÚS 47/2021).

11. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, konštatoval aj dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (4Cdo/155/2020, 2Cdo/89/2020, 9Cdo/68/2021).

12. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý

proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie uznesenia zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď dospel k záveru, že žalovanému 2/ patrí nárok na náhradu trov konania a zároveň nie sú splnené podmienky pre aplikáciu § 257 CSP.

16.1. Uvedený záver bol dostatočne odôvodnený v bodoch 11. a nasl. odôvodnenia jeho rozhodnutia, v ktorých odvolací súd uviedol rozhodujúce argumenty, ktoré ho viedli k predmetnému posúdeniu nároku na náhradu trov konania. Odvolací súd podrobil prieskumu otázku aplikácie ustanovenia § 257 CSP, ktorá bola hlavným predmetom odvolacieho konania, keďže žalovaný 2/ v podanom odvolaní namietal predovšetkým existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, na základe ktorých súd prvej inštancie nepriznal náhradu trov konania žiadnej zo sporových strán, majúcej za to, že v danom prípade bolo potrebné postupovať podľa § 255 CSP. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že pre realizáciu sudcovského moderačného práva v zmysle § 257 CSP sa vyžaduje, aby išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré v predmetnom prípade nevzhladol - súdom prvej inštancie prezentované dôvody hodné osobitného zreteľa neposkytujú dostatočný základ a dôvod pre aplikáciu tohto výnimočného ustanovenia na predmetný prípad. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie pri aplikácii § 257 CSP vychádzal len z tvrdení žalobkyne, ktorými odôvodňoval späťvzatie žaloby a nijako nezohľadnil skutočnosti na strane žalovaného 2/, ani okolnosti, ktoré žalobkyňa viedli k podaniu žaloby voči žalovanému 2/. Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že v predmetnom prípade neboli splnené podmienky na aplikáciu ustanovenia § 257 CSP a súd prvej inštancie rozhodol nesprávne, keď žiadnej zo strán náhradu trov konania nepriznal. Odvolací súd uviedol, že žalobkyňa vzala žalobu v celom rozsahu späť, pričom nemožno konštatovať, že by k späťvzatiu žaloby došlo v dôsledku správania žalovaného. Z uvedeného tak vyplýva, že za zastavenie konania je procesne zodpovedná žalobkyňa a procesne plne úspešným bol v tomto prípade žalovaný, ktorému tak vznikol voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % (porovnaj body 16-18 odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu).

16.2. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa vysporiadalo s podstatnými odvolacími námietkami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je dostatočne vysvetlený s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Z uvedeného je teda zrejmé, ako a z akých dôvodov odvolací súd rozhodol a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnila a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so závermi vyjadrenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a

požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pokiaľ dovolateľka namietala, že odvolací súd „prekvapivo a arbitrárne uviedol v bode 18 odôvodnenia, že nemožno konštatovať zavinenie žalovaného na späťvzatí žaloby“, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že skutočnosť, že žalovanému 2/ nemožno pričítať procesné zavinenie zastavenia konania nebola v konaní pred súdmi nižšej inštancie sporná. Uvedené skonštatoval aj súd prvej inštancie vo svojom uznesení o zastavení konania (viď bod 15 odôvodnenia), ale aj samotná žalobkyňa v bode 2. vyjadrenia k odvolaniu žalovaného 2/ (“Ako správne podotkol súd prvej inštancie - žiadnej zo sporových strán nemožno pričítať zavinenie na zastavení konania z dôvodu právoplatne skončenej veci vedenej pod sp.zn. 11C/27/2018.”). Dovoláciu námietku žalobkyne o arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý „neuviedol dôvody, pre ktoré uzatvorenie novej nájomnej zmluvy žalovaným 2/ nepovažoval za zavinenie tohto žalovaného na zastavení konania“ za daných okolností, keď zavinenie žalovaného na zastavení konania v priebehu základného konania žiadna zo sporových strán ani len netvrdila, považoval dovolací súd za nedôvodnú.

17.1. Pre úplnosť dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že zavinenie zastavenia konania je potrebné posudzovať len z procesného hľadiska, a nie podľa hmotného práva z dôvodu, že v opačnom prípade by sa jednalo o posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku vo veci samej. Preto, ak žalobca zbral žalobu späť, zásadne platí, že zavinil zastavenie konania, a preto je povinný nahradiť žalovanému jeho trovy. Pri rozhodovaní o trovách konania je tak právne významné len to, ktorá zo strán sporu zavinila zastavenie konania, čiže dôvod, pre ktorý vzal žalobca žalobu späť. Ak je dôvodom späťvzatia žaloby úhrada žalovanej sumy (alebo splnenie iného žalobou uplatneného nároku) žalovaným po podaní žaloby, zastavenie konania zavinil žalovaný. V ostatných prípadoch zavinil zastavenie konania žalobca a znáša povinnosť nahradiť trovy konania, ktoré v spore vznikli žalovanému. Skutočnosť, či bola žaloba podaná pôvodne dôvodne, je pre rozhodnutie o trovách konania právne bezvýznamná. Posúdenie, či žaloba bola podaná (ne)dôvodne, je predmetom rozhodovania súdu vo veci samej, a nie je predmetom skúmania pri vydaní procesného rozhodnutia o zastavení konania.

18. Dovolateľka ďalej namietala, že odvolací súd jej neumožnil, aby sa k možnému použitiu ustanovenia § 255 CSP vyjadrila v súlade s § 382 CSP, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces. V tejto súvislosti poukázala na to, že v zmysle ustálenej judikatúry najvyšších súdnych autorít, ak súd má v úmysle použiť moderačné právo podľa ustanovenia § 257 CSP, alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila. Podľa dovolateľky sa táto povinnosť vzťahuje aj na postup odvolacieho súdu pri aplikácii § 255 CSP, pričom v danom prípade dovolateľke nebolo umožnené, aby sa k aplikácii tohto zákonného ustanovenia vyjadrila.

19. Ustanovenie § 382 CSP, ktoré malo byť podľa dovolateľky postupom odvolacieho súdu porušené, hovorí o ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité. Na namietané ustanovenie § 255 však v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal už aj súd prvej inštancie (viď bod 18. odôvodnenia). Aplikácie ustanovenia § 255 CSP sa následne domáhal žalovaný 2/ v podanom odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktoré bolo doručené žalobkyňi na vyjadrenie (č. l. 328 spisu). Žalobkyňa zaslala súdu vyjadrenie k odvolaniu žalovaného 2/, ktoré bolo následne doručené na vedomie žalovaným. Na základe uvedeného je zrejmé, že obom stranám sporu bol daný primeraný procesný priestor umožňujúci im vyjadriť svoje stanovisko k použitiu ustanovenia § 255 a nasl. CSP, preto rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno podľa názoru odvolacieho súdu považovať za prekvapivé. V tejto súvislosti dovolací súd zároveň uvádza, že ustanovenie § 257 CSP, na základe ktorého súd prvej inštancie nepriznal nárok na náhradu trov konania žiadnej zo strán sporu, predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP), ktorých použitie je pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov sporového konania pravidlom. Pri použití ustanovenia § 257 súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza práve dôvody, pre ktoré uvedené zásady výnimočne nebolo možné aplikovať, ako to urobil v danom prípade aj súd prvej inštancie. Keďže však odvolací súd mal za to, že súdom prvej inštancie uvádzané výnimočné okolnosti prípadu dostatočne neodôvodňujú použitie ustanovenia § 257 CSP, o trovách konania rozhodol

v súlade s vyššie uvedenými zásadami, zakotvenými v § 255 a nasl. CSP, ktorých použitie za daných okolností nemožno považovať za prekvapivé. Postupom odvolacieho súdu preto nedošlo k založeniu vady zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

20. Dovolací súd napokon nezistil ani prípadnú svojvôľu odvolacieho súdu pri (ne)aplikácii ustanovenia § 257 CSP.

20.1. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

20.2. Každé rozhodnutie súdu, ktorým sporovej strane neprizná náhradu trov konania, musí byť zo svojej podstaty výnimočným rozhodnutím, prijatým na základe riadneho zváženia všetkých relevantných okolností konkrétneho prípadu a na základe prísne reštriktívneho výkladu § 257 CSP a v ňom obsiahnutej formulácie „dôvody hodné osobitného zreteľa“. Ustanovenie § 257 CSP predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Súd podľa neho nemusí zaviazat' neúspešnú stranu sporu nahradiť trovy konania úspešnej strane, resp. nemusí zaviazat' stranu, ktorá spôsobila vznik trov svojím zavinением, aby tieto trovy nahradila protistrane. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne a výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (pozri k tomu napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/17/2009, sp. zn. 5Cdo/67/2010 či sp. zn. 3MCdo/46/2012) ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie § 257 CSP preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania.

20.3. Dovolací súd v danom prípade nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu pri skúmaní existencie výnimočných okolností hodných osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali záver, že jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. odôvodnenie rozhodnutia zmatečné. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd zvažoval splnenie podmienok pre uplatnenie ustanovenia § 257 CSP v intenciách vyššie prezentovanej ustálenej rozhodovacej praxe. Odvolací súd v tejto súvislosti jasne konštatoval, že súdom prvej inštancie prezentované dôvody hodné osobitného zreteľa neposkytujú dostatočný základ a dôvod pre aplikáciu tohto výnimočného ustanovenia na predmetný prípad, keď súd prvej inštancie pri aplikácii § 257 CSP vychádzal len z tvrdení žalobkyne, ktorými odôvodňovala späťvzatie žaloby. Pri samotnom posúdení nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie poukázal na výsledok konania vedeného pod sp.zn. 11C/27/2018 s tým, že žalovaný 2/ ako podielový spoluvlastník nehnuteľnosti, môže prenajať svoju polovicu budovy žalovanému 1/ v súlade so zákonom. Súd prvej inštancie však nezohľadnil skutočnosti na strane žalovaného 2/, ani okolnosti,

ktoré žalobcu viedli k podaniu žaloby voči žalovanému 2/. Je zároveň zrejmé, že súd považoval v danom prípade za spravodlivé použitie zásady zodpovednosti za zavinenie, v zmysle ktorej za stavu, keď žalobkyňa vzala žalobu späť z dôvodu, ktorý procesne nezavinil žalovaný 2/, priznal žalovanému 2/ proti žalobkyni nárok na plnú náhradu trov konania.

20.4. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia pre dovolací súd nevyplýva taká interpretácia ustanovenia § 257 CSP, ktorá by bola popretím jeho podstaty a zmyslu, či zásad, na ktorých stojí rozhodovanie o trovách konania. Skutočnosť, že žalobkyňa sa s názorom odvolacieho súdu nestotožnila, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

21. Dovolací súd s poukazom na vyššie uvedené preto dospel k záveru, že procesný postup odvolacieho súdu, ktorý konal v zmysle ustanovení a zásad Civilného sporového poriadku nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca. Uvedeným postupom preto nedošlo k založeniu namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

22. Žalobkyňa tak neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

23. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.